

Beste túnkers en freonen

Vertelden we in de vorige nieuwsbrief veel over de bouwtechnische ontwikkelingen van de tuin, nu gaan we het weer hebben over al het moois dat groeit en bloeit. Dat is in dit droge jaar wel een uitdaging. Maar dankzij het geweldig werkende bewateringssysteem en de noeste arbeid die de enthousiaste doarpstúnkers erin steken, lijkt het goed te gaan lukken.

Túnnijs

In deze rubriek informeren we jullie over de werkzaamheden in de doarpstún. Deze is nog volop in ontwikkeling en er komt steeds meer bij. Hier houden we een logboek van bij.

Juni stond vooral in het teken van aardbeien. Wat waren het er veel! En zo heerlijk zoetsappig. Er kwam maar geen eind aan. We konden er veel mensen blij mee maken. We brachten bakjes naar zieke dorpsbewoners en de deelnemers van het doarpsmiel kregen als dessert ijs met aardbeien van de doarpstún.

Het was vaak perfect plant en zaaiweer. Er zijn verschillende moestuinbedden klaargemaakt en ingezaaid met onder andere pronkerwt en bladgroentes. De slaplantjes zijn geplant met wol eromheen ter bescherming tegen slakken die ook volop genieten van al het lekkers wat de tuin te bieden heeft. Verder is er prei, bonen en Nieuw-Zeelandse spinazie gezet.

We konden wat spinazie, andijvie en rabarber oogsten. Zelfs was er nog snijbiet en prei die de winter hadden overleefd. Ook de knoflook is geoogst en te drogen gehangen.

De fruitbomen hadden veel verzorging nodig. Met de droogte moesten ze veel water hebben. Ook hadden veel appelbomen last van spinselmot wat handmatig verwijderd moest worden. Hoewel we vreesden voor het overleven van een paar appelbomen, lijken de meeste het toch gered te hebben en zijn er veel vruchtdragend.

Dit jaar worden er geen aardappelen gepoot. Maar we experimenteren nu met bataat, oftewel zoete aardappel. Na veel zoekwerk hebben we 100 biologische plantjes op de kop kunnen tikken. Het omwoelen van de grond kostte veel moeite door de taaie graslaag. Het is uiteindelijk gelukt om de grond los te krijgen en ruggen te vormen.

De pluktuin is grotendeels ingezaaid. Er zijn ook witte dahlia's geplant. Het is nu heel belangrijk om deze goed te verzorgen, water te geven en onkruid te trekken.

Wat is het toch elke keer weer heerlijk werken op de dorps tuin met de onvermoeibare koekoek op de achtergrond en de gezelligheid van de mensen om je heen!

Permacultuur (wat en hoe?)

De Dorps t n werkt op basis van permacultuur. Door samen te werken met de natuur ontstaat er een natuurlijke en duurzame tuin die niet alleen mooi is voor de mens, maar ook nuttig wordt voor andere organismen.

In de permacultuur is een gezond bodemleven het allerbelangrijkste. Een rijke teeltlaag zorgt namelijk voor een goede basis bij de start van een biologische tuin. Zo zijn de groentebedden in de Dorps t n ontstaan door op een grasmaaiveld op kleigrond karton te leggen. Het onderdrukt onkruid doordat er geen licht op de grond valt. Het houdt vocht vast en het breekt af tot organisch materiaal. Daar bovenop is mest en compost gestrooid om de kleigrond lichter te maken en water beter door te laten. In de permacultuur draait alles om een goed bedekte bodem.

Een natuurlijke beschermingslaag van boomschors, tuinafval, bladeren of een bodembedekkende plant zorgt niet alleen voor een hoger vochtgehalte, het creëert ook een humusrijke ondergrond, voorkomt het erosie door wind en de bodemkwaliteit gaat er jaarlijks op vooruit. Hoe meer organisch afval er op de bodem komt, hoe groter de fauna en flora zal zijn. Samen met water sijpelt het organisch materiaal de grond in en wordt het door schimmels en bacteriën maar ook door aaltjes, mijten en regenwormen omgezet in voedingsstoffen en mineralen voor de planten. Het bodemleven maakt dus zelf voedingsstoffen vrij. Om de bodemstructuur zo veel mogelijk intact te laten spitten we niet en letten we erop dat we er niet op lopen.

Ook gebruiken we geen schadelijke stoffen ter bestrijding van plantenziekten en plagen. Chemische bestrijdingsmiddelen belanden niet alleen op de plant, maar ook in de vruchten en kruiden die we zelf opeten. Uiteindelijk zullen ze ook in de grond terechtkomen en schade aanrichten. Om dit te vermijden proberen we plagen en plantenziekten zoveel te bestrijden met hun natuurlijke vijand. Dit zijn voornamelijk roofdiertjes of parasieten die de planten niet beschadigen. Hierom planten we groenten en bloemen in de moestuin die elkaar versterken door bepaalde geuren en stoffen af te geven. En zijn er toch slakken of schadelijke rupsen, dan verwijderen we die met de hand.

Bio divers

Over biologische opmerkelijkheden in onze tuin, deze keer een verrassende bewoner.

We hebben een grote diversiteit aan bewoners in onze tuin. Slakken, hazen, rupsen, kikkers, libelles en ga zo maar door. Helaas hebben we het egeltje niet meer gezien. Sommige kunnen een plaag zijn en moeten we zien tegen te houden voordat ze van alles opeten en aantasten wat wij niet willen. Maar als het goed is, hebben al deze potentiële overlastgevers een natuurlijke vijand of verschrikker. In onze tuin gebruiken we alleen natuurlijke bestrijdingsmiddelen. Als grootste vijand zijn wij als mens er maar druk mee om slakken en rupsen uit gewassen en bomen te plukken, of de tuintjes af te dekken om hazen geen kans te geven de sla op te knabbelen.

Terwijl we gras, distels en paardenbloemen uit de pluktuin aan het trekken waren, zagen we op een van de bloemstengels iets roods rondscharrelen. En nog een paar. Zouden dit ook van die hooligans zijn? Dus hebben we het gauw opgezocht op Obsidentify, de app die de natuur herkent. Het bleek een kleine rode weeschildkever (*Rhagonycha fulva*) te zijn. Op internet wordt deze ook wel een *rood soldaatje* genoemd, maar dat blijkt toch een ander soort te zijn, namelijk *Cantharis*.

Hoe dan ook, ze zijn wijdverspreid en je vindt ze vooral op schermbloemigen waar ze in de zomer massaal urenlang paren. Hun menu bestaat uit nectar en andere insecten die de bloem bezoeken. De larven leven op de grond en jagen op slakken en andere insectenlarven. Het zijn ook goede weersvoorspellers. Al uren voordat het gaat onwederen verhuizen de diertjes naar de onderkant van de bloemen en bladeren.

Het zijn dus heel nuttige diertjes en wat fijn dat ze ook bij ons in de tuin te vinden zijn!

Doarpstúnkers

Vrijwilligers zijn de ambassadeurs van onze doarpstún. In deze rubriek stelt een vrijwilliger zich voor. Deze keer is dat Nicky. Zij houdt zich vooral bezig met de pluktuin, maar is ook actief in de promotie van de tuin.

Mijn naam is Nicola (Nicky) James. Ik ben Britse van geboorte en heb een dubbele Nederlands Britse nationaliteit. Ik heb Duits gestudeerd en heb 16 jaar in Rheinland gewoond. Iets meer dan drie jaar geleden veranderde mijn leven compleet toen ik naar Hallum verhuisde. Al jaren wilde ik 'terug' naar Friesland, nadat ik 20 jaar geleden op de Bruine Vloot had gewerkt. Ik ben er eindelijk in geslaagd mijn man te overtuigen.

Ik ben extreem pro-EU en toen het VK een referendum hield dat uiteindelijk tot Brexit leidde, werd ik politiek actief. In eerste instantie schreef ik alleen mijn mening op Twitter (nu X), maar uiteindelijk richtte ik een stichting op met de naam FSFA (Final Say For All). Ik organiseerde vele evenementen en een grote demonstratie in Londen om het verlies van rechten als gevolg van Brexit onder de aandacht te brengen. Later werkte ik mee aan verkizingscampagnes.

Het nadeel van een beetje bekendheid op sociale media is de hoeveelheid negatieve aandacht die je trekt. Jarenlang werd ik on- en offline lastiggevalen, bedreigd en gestalkt. Ik had het geluk dat er een groep mensen om me heen was in de stichting die me praktisch en, nog belangrijker, emotioneel steunden. Die jaren hebben echter een enorme tol geëist en ik voel nog steeds de energie uit mijn lichaam wegvloeien als ik eraan denk.

In 2020 moesten we ons toenmalige huis verlaten vanwege een enorme lekkage. De verzekeringsmaatschappij was verschrikkelijk en zo verkochten we uiteindelijk ons verwoeste huis (in slechts 24 uur!) en gingen we op zoek naar een nieuw huis in dit deel van Friesland. Het eerste huis dat we bekeken stond in Hallum en het was direct duidelijk dat dit het huis voor ons was.

Toen we in mei 2022 uiteindelijk de sleutels van ons nieuwe huis kregen, hadden we geen idee hoeveel ons leven op het punt stond te veranderen. In de afgelopen drie jaar hebben we zoveel nieuwe mensen ontmoet en met zoveel nieuwe dingen meegedaan. Ik ben zelfs begonnen met zingen en ben gaan leren keyboard spelen. We waren er echter vrij zeker van dat we geen vrijwilliger zouden worden van de Doarpstún.

Een reden waarom ons nieuwe huis zo perfect voor ons was, is de tuin, die groot is maar zeer onderhoudsarm. We spraken over de Doarpstún en hielden van het concept, maar dachten dat het voor ons onmogelijk was om erbij betrokken te raken.

Toen gingen we naar de opening en we werden verliefd. De *'groene verbinding'* is een prachtige plek waar je makkelijk verliefd op wordt, maar wat het zo bijzonder maakt is de

verbinding met de tuin en met elkaar. Het is een gevarieerde groep mensen met zeer diverse achtergronden in een leeftijdscategorie van 6 tot 80 jaar. En we lachen veel samen bij een kopje thee of koffie of bij de composthoop. Sinds dit jaar ben ik vooral verantwoordelijk voor de bloementuin. Ik vind de taak een beetje beangstigend, omdat ik denk zo weinig te weten en ik bang ben om de verkeerde planten eruit te trekken bij het wieden.

Tegelijkertijd ben ik helemaal weg van Engelse tuinen vol bloemen en wordt de pluktuin met de dag mooier.

Het zou geweldig zijn als er meer mensen bij ons komen, al is het maar voor een kopje koffie of thee. Ik ben het levende bewijs dat je nauwelijks kennis van een bloementuin nodig hebt.

Activiteiten

Op woensdag 11 juni stond een groepje zeer gemotiveerde 'doarpstúnkers' op de braderie in Hallum. In een mooi aangeklede marktkraam met een prachtig veldboekje uit onze eigen pluktuin waren ze daar om de bekendheid en activiteiten van de dorpstuin onder de aandacht te brengen. Er waren stekjes van tomaat, basilicum, paprika en peperplantjes, bakjes met aardbeien en gebundelde verse kruiden. Alles vers uit de Doarpstún. Ook werden er zelfgemaakte keycords en sleutelhangers verkocht ten bate van de tuin. Zakjes met zaden werden gratis weggegeven aan het publiek dat druppelsgewijs voorbij kwam.

Op flyers worden bezoekers uitgenodigd om eens een keertje langs te komen voor een bakkie en een praatje en om de tuin met haar vrijwilligers te komen bewonderen. Ook is aandacht besteed aan de promotie van de website Hallumonline en de Facebookpagina van de dorpstuin. De flyers liggen nu ook bij de SPAR in Hallum.

Bloemlezen

Dimitri Gazan schrijft maandelijks een gedicht geïnspireerd door de tuin en haar jaargetijde.

Trumpiaanse muren

Straks liggen de straten verenigd,
ver achter Trumpiaanse muren vol klad.
Bespottelijke grimassen verliggen loerend en verdraaid in demoniserende worstelingen.
Deze dorre zomer snakt naar klamme nattigheid,
ik voelde het, ik rook het.
Verkwikkende regenbui aanstonds, en bovengronds kruipende wormen en torren onder luid verkikkerd orkestraal.

Lees meer op: <https://www.dimitrigazan.nl/poetry/oud-lood/>

Agenda

Eind augustus maken we de winnaars van onze **Zonnebloempitwedstrijd** bekend. Op Koningsdag konden kinderen van de basisscholen een zonnebloempit zaaien in een mooi thee/koffie kopje gevuld met compost. Tot en met 30 augustus hebben ze de tijd om de langste zonnebloem te kweken. Dan kunnen ze de zonnebloem meten en een foto insturen naar doarpstun@hallumonline.nl
Er zijn drie leuke prijzen te winnen en natuurlijk komt de winnaar met naam en een foto op onze website en in onze nieuwsbrief te staan.

Op zaterdag 20 september a.s. willen we een **Jaarmarkt** op de Doarpstún organiseren. Maak je zelf natuurlijke producten of heb je een creatieve hobby en wil je die onder de aandacht brengen op onze jaarmarkt, stuur dan een bericht naar: doarpstun@hallumonline.nl
In de volgende nieuwsbrief vind je meer informatie hierover.

Contact

De nieuwsbrief valt onder de verantwoording van de werkgroep Doarpstún Hallum. Het zou leuk zijn als jullie hier aan bijdragen met tips, ideeën en andere weetjes.

Ons e-mailadres is: doarpstun@hallumonline.nl

